

EL GREMI DE CAMPANERS VALENCIANS és una associació cultural, fundada en 1989, i dedicada a recuperar els tocs manuals de les campanes. Té més de 220 membres que toquen en dos catedrals valencianes (Segorbe i València), i en altres campanars, com Albaida, Bocairent, Castelló de la Plana, Caudete, Cheste, Eslida, Jérica, L'Alqueria de la Comtessa, Massanassa, Nules, Planes, Ontinyent o Quesa. El GREMI edita una revista, de la qual hi ha 5 números publicats, i també hem fet discs, pel·lícules, postals, "pòsters" i el primer "etnoclip" d'Europa, en 1988. El GREMI DE CAMPANERS VALENCIANS té una important presència en Internet, amb més de mil fulls d'informació tècnica, visual i històrica del món de les campanes.

Volem recuperar l'espai de la persona junt a la campana, tornant a tocar, manualment, per omplir la comunitat amb la més alta i antiga música col·lectiva. Cal recuperar el sentit lúdic de les campanes: que tocar siga un joc, agradable i creatiu, al servei de tot el poble, i basant-se en partitures antigues, algunes amb quatre i cinc segles d'història. No estem en contra dels motors, però demanem que respecten les campanes i les instal·lacions, especialment les antigues "truges" o contrapesos de fusta, les quals donen una sonoritat especial i una major seguretat. Els mecanismes elèctrics han de poder reproduir els tocs tradicionals, sense impedir per a res la possibilitat dels tocs manuals.

En la Catedral de València hem llevat la major part dels motors: de les onze campanes sols una volteja, cada dia, mecànicament, però amb el contrapès de fusta, i amb un motor especial, d'impulsos, que mou la campana com el campaner, i que no dificulta per a res el toc manual. També hem instal·lat un ordinador que s'encarrega, cada dia, de fer els senyals que marquen la jornada, des del toc d'oració a l'alba, fins al toc de tancar les muralles i el toc d'ànimes, a la poqueta nit. Volem recuperar l'ambient festiu, sonor i cívic de les campanes, recuperant tocs com els de les vespres de les festes i al mig dia de la festa, tocs que no "anuncien" res, sinó que recorden i remarquen el temps distint, el temps de la festa.

Parròquia de l'Assumpció – L'Alcora

30/09/2001

PROGRAMA

- Toc d'oració
- Repic de bendició
- Dominica morada
- Entrada i clamoreig
- Vol general
  - vol general
  - campanes apianades i alternades
  - vol general
- Toc de tancar les muralles i toc d'ànimes

Toc d'oració

El toc d'oració, mol senzill, marca les tres parts de la jornada: 1 'alba (quan neix el dia), el mig dia (l'únic moment exacte, en la cronometria tradicional: quan el sol està més alt) i l'ocàs. És toc de temps i d'oració, que ara torna a reproduir-se gràcies als ordinadors, que substitueixen als escolans tradicionals, morts fa molts anys.

Repic de bendició

El toc més tradicional, antic interpretat de la ciutat de València, que ha segut totalment oblidat de la memòria col·lectiva, i substituït pel vol de campanes, abans reservat a quatre o cinc festes major de l'any. El repic gasta totes les campanes del campanar i és "la més alta música comunitària", una música d'acompanyament que dura tant com l'acte acompanyat.

Dominica Morada

Al llarg de l'any hi havia distints tocs per marcar els temps litúrgics (i també temps naturals). La Dominica Morada, interpretada en Quaresma i Advent, anunciava el "cor" o pregària comunitària del diumenge.

Entrada i clamoreig

Els tocs de mort tradicionals, també oblidats, i difícils de tocar per màquines, eren tristos no tant per la vivacitat del seu ritme, sinó per que acompanyaven els darrers moments del difunt entre la comunitat.

Vol general

El vol de campanes és probablement la forma més coneguda dels tocs tradicionals valencians, però no l'única. Els vols manuals, sobre tot, es caracteritzen per el canvi de velocitat i de sentit de les campanes, així com per els tocs combinats: campanes alternades i també "apianades" o tocades a l'uníson. Un altra característica és deixar les campanes "dretes", "boca per amunt", entre toc i toc.

Toc de tancar les muralles i toc d'ànimes

Quan la nit ja es fosca, el campaner abans i l'ordinador ara interpreten un senyal que anuncia que es van a tancar les muralles de la ciutat (llevat d'una porta que serà de peatge!). El toc acaba en el record dels difunts, i anuncia l'inici de la nit, el regne de la foscor

Toque de oración

El toque de oración muy sencillo, marca las tres partes de la jornada: el alba (cuando nace el día), el mediodía (el único momento exacto, en la cronometría tradicional: cuando el sol está más alto) y el ocaso. Es toque de tiempo y de oración, que vuelve a sonar ahora gracias a los ordenadores que sustituyen a los antiguos sacristanes, fallecidos hace mucho.

Repique de bendición

El toque más tradicional, antiguo e interpretado de la ciudad de València que ha sido totalmente olvidado de la memoria colectiva y sustituido por el volteo de campanas, que antes sonaba solo cuatro o cinco veces al año. El repic utiliza todas las campanas de la torre y es "la más alta música comunitaria", una música ambiental que dura tanto como el acto acompañado.

Dominica Morada

Durante el año había diversos toques para marcar los tiempos litúrgicos (y también los naturales). La Dominica Morada, interpretada en Cuaresma y Adviento, anunciaba el "coro" o plegaria comunitaria del domingo.

Entrada y clamoreo

Los toques de muerto tradicionales, también olvidados, y difíciles de tocar por maquinas, eran tristes no tanto por la vivacidad de su ritmo, sino porque acompañaban los últimos momentos del difunto entre la comunidad.

Volteo general

El volteo de campanas es probablemente la forma más conocida de los toques tradicionales valencianos, pero no la única. Los volteos manuales, sobre todo, se caracterizan por el cambio de velocidad y de sentido de las campanas, así como por los toques combinados: campanas alternadas y también "apianadas" o tocadas al unísono. Otra característica es dejar las campanas levantadas, con la boca hacia arriba entre toque y toque.

Toque de cerrar las murallas y toque de ánimas

Quando ya ha caído la noche, el campanero antes y el ordenador ahora, señalan en la Catedral que se van a cerrar las murallas y que va a quedar solo una puerta abierta, mediante pago de un peaje. El toque finaliza con un recuerdo para los difuntos, indicando el principio de la noche, el reino de la oscuridad y de la muerte.